

İNSANLIK KAZANMALI

İnsan klonu, Temmuz 1993'te G. Washington Üniversitesi'nden Jerry Hall ile Robert Stillman'ın, laboratuvar ortamında (invitro) bölünmüş bir hücrenin çoğalmasından türeyen ve teknik olarak *bölünme hücreleri* adı verilen iki hücreyi ayırmayı başararak bulundu. Klonun babaları Hall ve Stillman daha sonra bu hücreleri yapay zarlarda içinde birbirinden ayırmayı başararak 32 kez daha bölünmelerini, diğer bir anlatımla bir embriyonun rahimde yerleşip büyümesi için gerekli asgari özelleşmiş hücre sayısına erişmelerini sağladılar.

Genetik buluşların bir gün tedavi amacıyla kullanılacağı 1980'li yılların başından beri biliniyordu. Ancak, 2000'li yılların ortasına varmadan bugünkü duruma gelineceğini çoğu kişi öngöremedi.

Önce insan genlerinin yapay yoldan çoğaltılacağı ortam olarak bitki ve hayvan hücreleri kullanıldı. 1973'te bir bakteriden diğerine gen aktarıldı. 1979'da ABD Patentler ve Tescilli Markalar Temyiz Mahkemesi yapay olarak üretilmiş canlılara patent verilmesini ilk kez yasallaştırdı. Karar bir yıl sonra ABD Yüksek Mahkemesi'nde onaylandı. Bu yöntemlerle üretilen ilk insülin 1982 yılında piyasaya verildi. Doğal insülin ucuz olmasa da genetik mühendislik sanayiinin başlangıcını temsil ediyordu. 1994 yılında ABD'de altı milyar \$ olan genetik pazarı şimdi 40 milyar \$'tan aştı.

Gen nakli yoluyla genetik bozuklukların giderilebileceği çok kısa süre önce çözümlendi. Bu ilk kez Eylül 1990'da ADA eksikliği denen çok ender bir kalıtsal hastalığın tedavisi amacıyla yapıldı. French Anderson adında bir Amerikalı doktor, eksikliğin görüldüğü geni ıslah edip yeniden hücreye yerleştirmeyi başardı. Büyük bir laboratuvarı arkasına alan Anderson buluşunu hemen pazarladı. Başka birçok hastalık bu yolla tedavi edilebiliyor.

Genetik ürünlerin geniş pazar potansiyeli, büyük kuruluşlara bağlı laboratuvarlarla bunları bulan bilim adamlarının sahiplik ve mülkiyet hakkı iddialarına yol açtı. Örneğin bağışıklık sisteminin önemli bileşenlerinden olan alfa-interferonun genetik kodunun mülkiyeti Biogen tarafından alındı. Kan hücrelerinin oluşumuna yardım eden EPO'nun mülkiyetini Amgen aldı. Pazar mantığı DNA kodlarının çözülmesinin DNA dizilerine patent verilmesiyle birlikte gelişecek. Petrol

şirketleri gibi genetik kod çözme şirketleri bankerler ve yatırımcılar için cazip girişim. Ancak hala bazı ülkeler DNA parçalarını insanlık hücrelerinin bir parçası sayarak buluşlara patent vermemektedir.



Şüphesiz gen teşhisi daha da gelişecek ve kalıtsal hastalık riski hiçbir travmatik müdahale olmaksızın saptanacak. Bunu gen tedavisi izleyecek. Özelleşmiş işlevi olan hücrelerde kusurlu genlerin yerine normal olanları konulacak.

Gen hücresi olarak kullanılan bir koloniden üretilmiş klonlar bir gen bankası olarak kullanılabilir. Bu düşünceyi en uç noktaya taşırsak; sonunda her birey kendi organlarından bir koleksiyon sahibi olabilecek, sağlığını koruyabilecek, kendi klonlarından alınmış organlardan nakil yaptırabilecek; kendi kendinin çocuğu olarak varlığını sürdürebilecek. Böylece insan nesneleri tükettiği gibi gen yamyamlığı yoluyla kendini de tüketecek. Bu durum engellenemez biçimde hastanelerin rolünü azaltıp sanayiye daha büyük rol verecektir. Kapitalizm, bir hizmeti teknik yoluyla seri olarak üretilen bir mala dönüştürmek demektir. Bu anlamda tıbbi müdahale de hipersanayileşecek ve bir profesyonelin aracılık etmesine gerek kalmaksızın ortalama tüketici tarafından satın alınıp kullanılacak biçimde üretilecektir.

Bu değişimlerin etik sonuçları çok önemlidir. Kurulacak denetim sistemlerindeki en küçük bir çatlak, denetim sistemini tümüyle anlamsız kılabilir. Bir "gen cenneti" insanlık için bütün vergi cennetlerinin toplamından daha tehlikeli olabilir.

Kişinin sınırlarının nereden çekileceği, neyin insanlığa özgü olduğu konusu yüzyılımızın temel sorunu olacaktır.

Binlerce yıllık evrimle ortaya çıkan bir gen havuzuna elimizi atıp onu sonsuza kadar değiştirebileceğimiz bir çağda, bildiğimiz haliyle demokrasinin mekan ve zamanda sınırları olmaksızın örgütlenmesi gerekecektir. Pazar ile hukuk arasındaki yarış başlamıştır. Şimdiki durumda, insana karşı pazar kazanıyor.

Ulu Demirel

Sahibi

Ecz.Mehmet Domaç (Genel Başkan)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ecz.Sabih Tekin Çağlar (Genel Sekreter)

Editör

Dr.Ecz.Akın Çubukçu

Yayın Sekreterleri

Ecz.Bengi Asal, Ecz.Arzu Toyoğlu

Yayın Kurulu

Ecz.Ali Aysan, Ecz.Ali Karlı, Ecz.Ekrem Eşkinat, Ecz.Faik Burakgazi,
Ecz.Feyza Tevrüz, Ecz.Hadi Tomruk, Ecz.Hüseyin Tuncer,
Ecz.Kadir Hatunoğlu, Ecz.Levent Budak, Ecz.Mustafa Çavuşoğlu,
Ecz.Nagihan Köseoğlu, Ecz.Oktay Demirkan, Ecz.Sevgi Yıldız,
Ecz.Süha Ekler, Ecz.Şengül Uygun

Danışma Kurulu

Prof.Dr. Aysel Gürsoy, Doç.Dr.Doğan Yücel, Prof.Dr.Erçin Erciyas,
Prof.Dr.Emre Dölen, Prof.Dr.Eriş Asil, Prof.Dr.Fethi Şahin,
Prof.Dr.Gökhan Ertan, Doç.Dr.Hadi Bilaç, Prof.Dr.Hakan Berkan,
Prof.Dr.Hüsnü Can Başer, Prof.Dr.Ihsan Çalış, Yrd.Doç.Dr.Inci Gül,
Prof.Dr.Mehmet Öztürk, Prof.Dr.Murat Şumnu,
Prof.Dr.Osman Özdemir, Prof.Dr.Seçkin Özden, Prof.Dr.Serdar Uma

Kapak Fotoğrafları

Dr.Ecz.Akın Çubukçu Arşivi

Sayfa Tasarımı

Candan Ipekçi

Basım Yeri

UEM

Uluslararası Eğitim Öğretim Matbaacılık

Teb Haberler Eki
Türk Eczacıları Birliği Yayınıdır

Yazım Kuralları

MİSED’de yayınlanacak yazılar derginin amaçlarına uygun bir biçimde, yani açık ve anlaşılır bir dil ve biçimde yazılmış olmalıdır. Yazar(lar) okuyucuların belli kavram, tartışma ve kaynaklara aşına olduğunu varsaymamalıdır. Yazılar iki kopya (biri orijinal, biri kopya) ve bilgisayarda World 6.0 formatında tek aralıklı yazılarak diskette iletilmelidir. Yazarlar kısa özgeçmişleriyle birlikte bir resim göndermelidir.Yazının daha önce herhangi bir yerde yayınlanıp, yayınlanmadığı başvuru sırasın-da mutlaka belirtilmelidir. Yazılar bir başlık ve yazar(lar)ın ismiyle başlamalı, yazar(lar)ın başlı olduğu kurumlar ve akademik unvanları bu sayfanın en altında belirtilmelidir.

Tablolar ve Şekiller metin içinde geçen sırayla numaralandırılmalı, metin ile ilişkilendirilmeli, bir başlığa sahip olmalı ve bir yerden alıntı ise mutlaka altında kaynağı belirtilmelidir. Şekil ve Grafikler, printer çıktısı olmalıdır. Dipnotlar metin içerisindeki sırayla numaralandırılmalı ve dipnotun geçtiği yerde, o sayfanın sonunda yer almalıdır. Kısaltmalar, sadece genel olarak bilinen kısaltmalar kullanılmamalıdır. Ekler ana metnin en sonunda verilmelidir. Kaynaklar, metinde satır üstünde, geçiş sırasına göre numaralandırılmalı ve metnin sonunda bu numaralar sırayla belirtilmelidir. Kaynaklar şöyle düzenlenmelidir:

Makale için; Yazarın soyadı, adının baş harfleri, makalenin tam başlığı, derginin adı (italik ve uluslararası kısaltmalara uygun olarak), cilt no, sayfa no (başlangıç ve bitiş) yıl. Birden fazla yazar adı varsa hepsi yazılmalıdır.

Stalcup AM, Chang SC, Armstrong DW, Pitha J.(s)-2 Hydroxypropyl- b-cyclodextrin, a new chiral stationary phase for reversed - phase liquid chromatography, J.Chromatogr. A, 513, 181-194, 1990. Kitap için; Yazarın soyadı, adının baş harfleri, varsa bölüm başlığı, varsa editörün soyadı, adının baş harfleri, (ed) ibaresi, kitabın adı (italik), yayınevinin adı, şehir, varsa cilt no, sayfa no, basıldığı yıl.

Nagai T,Takayama K. A Novel Method Based on Artificial Neural Networks for Optimizing Transdermal Drug Delivery Systems, Wise DL (eds), Handbook of Pharmaceutical Controlled Release Technology, Marcel Dekker, Inc., New York, 271-285,2000

Yazılar aşağıda yer alan adrese teslim edilecektir.

Türk Eczacıları Birliği

Farabi Sok.No:35 Çankaya/ANKARA

Tel:0312 4672512

Faks: 0312 4677585



Dr.Ecz.Akın ÇUBUKÇU

*D*ergimizin 1.-2. sayıları meslektaşlarımızca büyük bir ilgi ve beğeni ile karşılandı. MİSED’in içeriği, sunum biçimi ve en önemlisi salt güncel bilgi ve haberlerin ötesinde bir başvuru ve el altında tutulması gereken bir yayın organı kisiliğine kavuşması yönünde ilk işaretlerini vermesi, her sayının daha özenli ve içerik açısından doyurucu olması için daha çok caba ve gayret göstermemiz gerektiğini ortaya koymaktadır.

*D*ergimize gelen mektuplardan yaptığımız alıntılar iç sayfalarımızda bulacaksınız. Yazılı ve sözlü olarak bize ulaşan eleştiriler çerçevesinde dergi kurucusunu yeniden gözden geçirerek 3.-4. sayılarımızı görüş ve düşüncelerinize sunuyoruz.

MİSED’in bu sayılarında, geniş bir bölüm, güncel bir konu olan Fitoterapiye ayrılmıştır. Ülkemizin ilaç pazarlarına hergün artan oranlarda giren bitkisel ilaçlar eczacılık platformlarında yıllardan beri tartışılmaktadır. MİSED bu konunun sizlere daha ayrıntılı bir biçimde sunulmasının, eczacılarımızın ilgi alanına giren, girmesi gereken bu kavramın yeni bilgi ve değerlendirmeler çerçevesinde bir kez daha ele alınmasının gerekli ve yararlı olduğunu düşünmektedir.

Eczanelerinde bitkisel ürünler bulunduran veya buldurmak isteyen meslektaşlarımızın, editörlüğünü Prof. Ekrem Sezik'in yüklediği bu bölümü dikkatle okuyacaklarından eminiz. Yine konunun uzmanlarından ve TÜBİTAK 2001 yılı Sağlık Bilimleri alanında Bilim ödüllü sahibi Prof. İhsan Çalış ile yapılan söyleşinin de ilgi çekeceğini umuyoruz.

Bu sayılarımızda, Fitoterapinin yanı sıra, Biyoteknoloji, Klinik Biyokimya ile ilgili orijinal makaleleri de beğeni ile okuyacaksınız.

Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar bölümünde Prof. Ufuk Abbasoğlu'nun Eczacılık Fakülteleri 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile CYBH konusunda yapmış olduğu anketin sonuçları da dergimizde yer almaktadır. Eczacı adaylarımızın düşünceleri ve görüşlerini de ilginize sunuyoruz.

MİSED'e yayınlanması isteğiyle çok sayıda akademisyen ve eczacı meslektaşlarımızdan makaleler almış bulunuyoruz. Olgilerinden ve dergimize gösterdikleri yakınlıklarından dolayı sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ancak, MİSED'de işlenecek konular yayın ve danışma kurullarımızca çok önceden saptanmakta, yayınlanacak makaleler yine aynı kurullarımızca belirlenen uzmanlara çağrı yapılarak hazırlanmaktadır. Bu nedenle, gerçekten orijinal ve değerleri kuşku götürmeyen bu yazıları ne yazık ki yayınlamıyoruz. Yazarlardan özür dileyerek emeklerine bir kez daha teşekkür ediyor, bizi anlayacaklarının umuyoruz.

Başarı ve esenlikler dileği ile...

Prof. Dr. Ekrem Sezik

İÇİNDEKİLER

fitoterapi

Prof. Dr. Ekrem SEZİK

4 Bitkilerle Tedavi

Prof. Dr. Hüsni Can BAŞER

16 Bitkisel İlaçların Dünya Ticareti

Prof. Dr. Erdem YEŞİLADA

28 Bitkilerle Tedavide Eczacının Rolü

Doç. Dr. Ömür DEMİREZER

34 Almanya'da Fitoterapiye Bakış

Prof. Dr. Afife MAT

37 Fransa'da Fitoterapi

Prof. Dr. Nurten EZER

39 İspanya'da Fitoterapi

biyoteknoloji

Prof. Dr. Filiz BULUT ÖNER

42 Biyoteknolojinin Tıpta ve Eczacılıktaki Uygulamaları

Prof. Dr. Jülide AKBUĞA

54 Farmasötik Biyoteknoloji Ürünleri

Prof. Dr. Mehmet ÖZTÜRK

63 İnsan Genom Projesi ve Eczacılık Alanına Etkileri

klinik biyokimya

Doç. Dr. Doğan YÜCEL

68 Klinik Biyokimyanın Doğuşu

71 Klinik Biyokimyanın Doğuşunda İdrar Analizlerinin Önemi

74 Temel Biyokimyasal ve Hematolojik Testlerin Değerlendirilmesi

cinsel yolla bulaşan hastalıklar

Prof. Dr. Serhat ÜNAL
Dr. Aygen TÜMER

84 Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar

Prof. Dr. Ufuk ABBASOĞLU, Ecz. Selin KURTULUŞ,
Can TUFAN, Sıddık KESKİN

94 Türkiye Geneline CYBI İle İlgili Eczacılar Arası Bilgi Taraması

102 Türkiye'deki Eczacılık Fakültesi Öğrencileri ile Yapılan CYBI İle İlgili Bilgi Taraması

bölümler

YENİ ÇIKAN İLAÇLAR

108

RÖPORTAJ

112

EDİTÖRE MEKTUPLAR

116

ÖDÜLLÜ BULMACA

118